POLITISK KRONIK

UDLANDET

Januar 1961

1. – Den russiske rubel opskrives (se 7/5 1960).

Den cubanske regering giver ordre til mobilisering. – 3. USA afbryder de diplomatiske forbindelser med Cuba, efter at Cuba har krævet en reduktion af den amerikanske ambassades personale. (Foruden USA har Den dominikanske Republik, Paraguay, Nicaragua, Haiti, Guatemala og Peru afbrudt de diplomatiske forbindelser med Cuba.) – 4.–5. FN's sikkerhedsråd debatterer Cubas beskyldninger mod USA for at forberede invasion, men foretager sig i øvrigt intet.

Ved grænsen mellem Kivuprovinsen og Ruanda-Urundi kommer det til kampe mellem den Lumumba-venlige Stanleyvilleregerings tropper og soldater fra oberst Mobutus styrker, der er blevet fløjet fra Léopoldville til Ruanda-Urundi. – 2. Generalsekretær Hammarskjöld protesterer imod, at de belgiske myndigheder i Ruanda-Urundi (som forvaltes af Belgien for FN) yder hjælp til Mobutus tropper. – 4. Hammarskjöld ankommer til Léopoldville. Samtidig begynder FNs afro-asiatiske mæglingskommission sit arbejde i Léopoldville. – 5. A. Kashamura, tidligere medlem af Lumumbas regering, meddeler, at han har overtaget magten i Kivuprovinsen for Antoine Gizengas regering i Stanleyville (Orientaleprovinsen). – 9. Lumumbatilhængere proklamerer Nord Katanga som en ny provins, Lualaba. – 12.–14. FNs sikkerhedsråd diskuterer Congospørgsmålet på foranledning af Sovjetunionen, der kræver, at Belgien ufortøvet skal fratages forvaltningen af Ruanda-Urundi, og at Ruanda-Urundi skal være selvstændigt. Rådet tager ingen beslutning. – 14. Præsident Kasavubu kræver lederen af FN-missionen i Congo, inderen Dayal, kaldt tilbage, fordi han har vist sig partisk til gunst for Lumumbas tilhængere, og afvæbning af Lumumbatilhængernes tropper. – 17. Lumumba flyttes fra Thysville til et fængsel i Katangas hovedstad Elisabethville. – 24. Hammarskjöld kræver i en skrivelse til Kasavubu, at Lumumba føres tilbage til Léopoldville og enten løslades eller stilles for en domstol. Kasavubu anklager Den forenede arabiske Republik for våbenhjælp til Gizenga i Orientaleprovinsen og kræver sikkerhedsrådet indkaldt. – 26. I anledning af den bebudede eller påbegyndte tilbagetrækning af troppekontingenterne fra forskellige afrikanske og asiatiske stater advarer Hammarskjöld i en skrivelse til sikkerhedsrådet mod følgerne af en formindskelse af FN-styrkerne i Congo.

2. – Statschefen i Cambodia, Norodom Sihanouk, foreslår en konference om Laos med deltagelse af Storbritannien, Frankrig, USA, USSR, Kina, Nord- og Sydvietnam, Cambodia og Laos, der alle deltog i Genévekonferencen 1954, endvidere medlemmerne af den internationale kontrolkommission for Laos, Indien, Polen og Canada, samt Laos' nabostater Siam og Burma. Der indløber gunstige svar fra Frankrig, USSR, Kina, Nordvietnam og Burma. Storbritannien står på det standpunkt, at den mest påtrængende foranstaltning er en genoplivelse af kontrolkommissionen, men udelukker ikke en konference på et senere

tidspunkt, og Indien indtager et lignende standpunkt. – 3. Den laotiske nationalforsamling, sammenkaldt af kong Savang Vatthana til ekstraordinær samling, vedtager enstemmigt en tillidserklæring til Boun Oum's regering. 41 af de 59 medlemmer har givet møde, resten er flygtet. – 10. To udsendinge fra Boun Oum opfordrer Souvanna Phouma, der opholder sig i Cambodia, til at indtræde i Boun Oum's regering, men Souvanna Phouma nægter at vende tilbage til Laos, før freden er genoprettet. – 11. I Xieng Khouang (erobret af kaptajn Kong Lae's og Pathet Lao-styrker 1/1) dannes et militærudvalg under Kong Lae og en provinsregering bestående af medlemmer af Souvanna Phouma's regering og Neo Lao Haksat m. fl. – 18. udtaler præsident Eisenhower, at en genoplivelse af den internationale kontrolkommission vil kunne være nyttig, hvis USSR vil anerkende Boun Oum's regering. – 25. Præsident Kennedy udtaler, at USA ønsker et fredeligt uafhængigt Laos, som ikke domineres af nogen af parterne. – 31. Tre tidligere medlemmer af Souvanna Phouma's regering danner regering i Xieng Khouang, indtil Souvanna Phouma vender tilbage og overtager ledelsen. Ved udgangen af januar kontrollerer Kong Lae og Pathet Lao de to nordlige provinser Phong Saly og Sam Neua, det meste af Xieng Khoung provinsen og store dele af det mellemste og sydlige Laos.

4. – Den hollandske regering under Jan de Quay trækker sin afskedsbegæring (se 22/12 1960) tilbage, efter at striden inden for regeringskoalitionen om boligpolitikken er bilagt.

Den hollandske regering opfordrer FN til at sende observatører til Hollandsk Ny Guinea, da der er fare for indonesisk aggression. – 7. Efter at en indonesisk delegation i Moskva har forhandlet om våbenkøb og kreditter, meddeles det i et kommuniqué, at Sovjetunionen støtter Indonesiens krav på Hollandsk Ny Guinea. – 16. General Nasution erklærer, at Sovjetunionen vil levere bombe- og jagermaskiner samt u- og hurtigbåde til Indonesien.

4.–7. – I Casablanca afholdes efter indbydelse af kong Muhammed V en konference med deltagelse af præsidenterne Nasser, FAR, Nkrumah, Ghana, Sekou Touré, Guinea, og Modibo Keita, Mali. Desuden er den algierske oprørsregering repræsenteret ved Ferhat Abbas og den libyske regering ved udenrigsministeren. De 5 statsoverhoveder underskriver en afrikansk charta, hvorefter der skal oprettes en afrikansk rådgivende forsamling, når forholdene tillader det, og en fælles afrikansk overkommando. Herudover vedtager konferencen en række resolutioner: Lumumba kræves genindsat som Congos ministerpræsident, de algierske oprørere tilsiges al mulig støtte, der gives tilslutning til Marokkos krav på Mauretanien, Israels imperialisme, de franske atombombeforsøg og Sydafrikas racepolitik fordømmes.

5. – I Tyrkiet har general Gürsel omdannet sin regering. Af de nye ministre tilhører 2 Ismet Inönü's republikanske folkeparti. – 6. En grundlovgivende forsamling træder sammen. Den består af to kamre: Komitéen for national enhed (23 medlemmer, se 13/11 1960) og repræsentanternes hus, af hvis 272 medlemmer de fleste er valgte repræsentanter for provinserne, de politiske partier (det rep. folkeparti og de republikanske bønders nationale parti) og en række organisationer, medens nogle er udpeget af præsidenten og af komitéen for national enhed. Flertallet tilhører det rep. folkeparti. Forsamlingen har lovgivende myndighed, til den nye forfatning, der skal godkendes ved folkeafstemning, træder i kraft. (Valg af nationalforsamling skal finde sted senest 29/10). – 13. Forbudet mod partipolitisk virksomhed hæves, og der gives tilladelse til dannelse af nye partier. Forbudet mod det opløste demokratiske parti forbliver dog i kraft.

I Nepal (se 15/12 1960) forbydes alle politiske partier. I proklamationen hedder det videre, at forsøget med et demokrati fra oven gennem partierne er slået fejl, det vil nu blive opbygget fra grunden gennem lokale råd (»basic democracy«).

6. – Ved den endelige optælling af valgmandsstemmerne ved præsidentvalget i USA (se 19/12 1960) faar John F. Kennedy 303 stemmer, Richard M. Nixon 219 stemmer og Harry F. Byrd (demokrat, Virginia) 15 stemmer. – 20. Kennedy overtager præsidentembedet. I sin tiltrædelsestale opfordrer han begge parter til for første gang at fremsætte konkrete og alvorligt mente forslag om inspektion og kontrol med rustningerne. – 25. I sin første pressekonference giver præsident Kennedy meddelelse om, at de to overlevende piloter fra RB-47 (se 2/7 1960) er blevet frigivet af Sovjetunionen. – 30. Kennedys første budskab til kongressen om nationens tilstand offentliggøres.

Generalsekretæren for de socialistiske fagforeninger, André Renard, kræver Belgien omdannet til en føderation af Vallonien og Flandern. Strejkerne fortsætter i Vallonien, medens de strejkende i Flandern begynder at genoptage arbejdet (se 21/12 1960). – 11. De fleste offentlige virksomheder arbejder igen normalt. – 13. Deputeretkammeret vedtager regeringens spareplan (loi unique) med 115 stemmer mod 90. – 23. er arbejdet genoptaget overalt i Belgien.

7.–12. FNs generalsekretær Hammarskjöld fører i Pretoria samtaler med premierminister Verwoerd om Sydafrikas racepolitik.

8. – Ved folkeafstemningen, der formelt drejer sig om oprettelsen af midlertidige lovgivende og udøvende organer i Algier, er der flertal for de Gaulles forhandlingspolitik, idet antallet af ja-stemmer i procent af antallet af afgivne stemmer er 75 og i procent af antallet af stemmeberettigede 53.6. I selve Frankrig er de tilsvarende tal 75.3 og 55.9, og i Algier, hvor oprørsregeringen har opfordret til boykotning af afstemningen, 59.5 og 39.1 pct. – 16. Oprørsregeringen (GPRA) erklærer sig parat til at forhandle med den franske regering om betingelserne for en fri folkeafstemning i Algier. – 18. Den franske regering tager GPRAs tilbud til efterretning, idet den erklærer, at den vil fortsætte sine bestræbelser for at skabe betingelser, der i det givne øjeblik kan føre til realiseringen af Algiers selvbestemmelsesret.

9. – De tysk-amerikanske forhandlinger om aflastning af den amerikanske betalingsbalance ved tyske ydelser (se 16/11 1960) genoptages i Bonn.

11. – Statsminister Einar Gerhardsen bebuder, at den norske fiskerigrænse 1/4 vil blive udvidet til 6 og 1/9 til 12 sømil. Der føres i øjeblikket forhandlinger med Vesttyskland, og der skal også forhandles med Danmark og Sverige om udvidelsen af fiskeriterritoriet (se 28/9 1960).

14. – Regeringen i Cambodia under Pho Proeung demissionerer. – 28. Prins Norodom Sihanouk udnævner en ny regering med Penn Outh, ambassadør i Frankrig, som premierminister og Nhiek Tioulong, tidligere ambassadør i Tjekoslovakiet, som udenrigsminister.

20. – Den tidligere jugoslaviske vicepræsident Milovan Djilas, der i 1956 blev idømt 3 års fængsel, en straf, der blev forhøjet til 7 år, da han havde udsmuglet sin bog »Den nye klasse« af fængslet, løslades.

23. – Kaptajn Henrique Galvão, modstander af Salazars styre og tilhænger af general Humberto Delgado, præsidentkandidat i 1958 og nu i Brasilien, sætter sig i spidsen for ca. 70 mand i besiddelse af det portugisiske passagerskib »Santa Maria«, der med ca. 600 passagerer om bord befinder sig i det caribiske hav. Efter at amerikanske flådeenheder har opnået kontakt med »Santa Maria«, indvilger Galvão i at sætte passagererne i land i den brasilianske havn Recife.

I Venezuela sættes en ny forfatning i kraft. Præsident Betancourt erklærer, at den giver regeringen mulighed for at forhindre enhver forstyrrelse af den offentlige orden.

24. – I Bonn meddeles officielt, at Berthold Beitz fra Krupp med forbundskanslerens og udenrigsministeriets billigelse har foretaget to rejser til Warszawa, hvor han bl. a. har haft samtaler med ministerpræsident Cyrankiewicz. Det tilføjes, at yderligere samtaler vil finde sted mellem offentlige myndigheder i de to lande.

25. – I El Salvador tager en ny, højreorienteret militærjunta under Anibal Portillo magten (se 26/10 1960).

26. – De diplomatiske forbindelser mellem Storbritannien og Den forenede arabiske Republik (afbrudt 1/11 1956) genoptages.

27.–28. – I Milano føres resultatløse forhandlinger om Sydtyrolspørgsmålet mellem udenrigsminister Bruno Kreisky, Østrig, og udenrigsminister Antonio Segni, Italien.

29. – I Ruanda-Urundi erklæres kong Kigeri V for afsat, og republikken proklameres.

31. – NATOs generalsekretær siden 1956, Paul-Henri Spaak, indgiver sin afskedsbegæring med den motivering, at han ønsker at vende tilbage til Belgien for atter at deltage i det politiske liv.

Israels ministerpræsident Ben-Gurion indgiver sin afskedsbegæring. Baggrunden er uenigheden i regeringen og arbejderpartiet (Mapai) om den daværende forsvarsminister Pinhas Lavon's ansvar for israelske agenters spion- og sabotagevirksomhed i Ægypten i 1954.

Februar 1961

1. – Den belgiske regering erklærer sig rede til at samarbejde med den nye regering i Ruanda-Urundi (se 29/1) og til at forhandle om formynderskabsområdets fremtidige forfatning.

Under en ny Congodebat i sikkerhedsrådet anmoder generalsekretær Hammarskjöld om nye fuldmagter for at reorganisere den congolesiske hær og holde den uden for de politiske konflikter. Zorin, Sovjetunionen, angriber Hammarskjöld, kræver de belgiske kolonialister ud af Congo og løsladelse af Lumumba. Dagen efter udsættes debatten. –2. Ministerpræsidenterne Tshombe, Katanga, og Kalonji, Sydkasai, slutter overenskomst om økonomisk, finansielt og militært samarbejde. – 3. Oberst Mobutu afviser Hammarskjölds forslag og erklærer, at ethvert forsøg på at afvæbne hans soldater vil føre til krig. – 9. Præsident Kasavubu opløser generalkommissærernes råd og udnævner en ny provisorisk regering under ledelse af Joseph Ileo og med Justin Bomboko som udenrigsminister. Kasavubu bebuder, at regeringen vil bestræbe sig for at skabe forudsætninger for indkaldelse af parlamentet. – 10. Katangaregeringen meddeler, at Lumumba og hans to medfanger Maurice Mpolo og Joseph Okito er flygtet. – 13. Katangas indenrigsminister Godefroid Munongo meddeler, at de flygtende er blevet dræbt af beboerne i en landsby, der deltog i eftersøgningen, og begravet på et hemmeligt sted. Der organiseres demonstrationer mod Belgien i en række hovedstæder, i Cairo sætter demonstranterne ild på og plyndrer den belgiske ambassadebygning, uden at politiet skrider ind. – 14. Den russiske regering opfordrer FN til at fordømme Belgien som ansvarlig for Lumumbas død og iværksætte sanktioner mod det. Tshombe og Mobutu kræves arresteret, deres tropper afvæbnet og alle belgiere udvist af Congo. Hammarskjöld stemples som medansvarlig for Lumumbas død og kræves afskediget som generalsekretær, og Sovjetunionen anerkender Antoine Gizengas regering i Stanleyville som Congos retmæssige regering. – 15. I sikkerhedsrå-

det afviser Hammarskjöld de russiske beskyldninger og erklærer, at han ikke vil efterkomme kravet om at træde tilbage som generalsekretær. – 21. Sikkerhedsrådet vedtager enstemmigt – Sovjetunionen og Frankrig undlader at stemme – et forslag til resolution, stillet af Ceylon, Liberia og Den forenede arabiske Republik, om øjeblikkelige foranstaltninger til forhindring af borgerkrig, om nødvendigt med magt, fjernelse af alle udenlandske politiske og militære rådgivere fra Congo, undersøgelse af omstændighederne ved Lumumbas død, snarlig indkaldelse af det congolesiske parlament og reorganisering af hæren. Som svar på resolutionen beordrer ministerpræsident Tshombe mobilisering af alle indbyggere i Katanga og erklærer at resolutionen er en krigserklæring fra FN til Katanga og hele Congo. – 22. Ministerpræsident Ileo erklærer at Congo aldrig vil acceptere resolutionen, der krænker Congos suverænitet. Ministerpræsident Khrushchev gentager i en skrivelse til premierminister Nehru anklagerne mod Hammarskjöld og forslaget om et triumvirat i generalsekretærens sted. Han kræver FN-aktionen i Congo indstillet og erklærer at kun et samarbejde mellem en kommission bestående af repræsentanter for afrikanske stater og Gizengas regering kan sikre Congos uafhængighed. Tilsvarende skrivelser sendes til stats- og regeringscheferne i 60 andre stater. En udenrigsministerkonference i Accra med deltagelse af de samme stater som deltog i Casablancakonferencen (se 4.–7/1) tilslutter sig et forslag af præsident Nkrumah, Ghana, og betegner Gizengas regering som den eneste retmæssige congolesiske regering. (Nkrumahs forslag, fremsat i et brev af 18/2 til FNs generalsekretær, går ud på, at der skal oprettes en afrikansk overkommando i Congo, at alle congolesiske tropper skal afvæbnes og alle ikke-afrikanere i hæren afskediges, hvorefter alle politiske fanger skal frigives og parlamentet indkaldes.) – 25. Belgien afbryder de diplomatiske forbindelser med Den forenede arabiske Republik, der har nægtet at modtage to protestnoter i anledning af nedbrændingen og plyndringen af den belgiske ambassadebygning i Cairo. – 27. Premierminister Nehru afviser i et svar til Khrushchev kravet om generalsekretær Hammarskjölds afskedigelse og oprettelse af et triumvirat på nuværende tidspunkt. – 28. Ministerpræsident Ileo, præsident Albert Kalonji, Sydkasai, og præsident Tshombe, Katanga, underskriver i Elisabethville en overenskomst om koordinering af de militære aktioner i de områder, hvor de har kontrollen.

2. – I et økonomisk budskab til kongressen foreslår præsident Kennedy bl. a. højere sociale ydelser og udvidelse af arbejdsløshedsunderstøttelsen.

Økonomiminister Ludwig Erhard overrækker den amerikanske ambassadør i Bonn forbundsregeringens tilbud om hjælp til aflastning af den amerikanske betalingsbalance (se 16/11 1960). Det meddeles senere (6/2), at det drejer sig om forhøjelse af Vesttysklands andel i finansieringen af NATO – infrastrukturprogrammet med 20 pct., forskudsvis betaling af indkøb af bilasvarsmateriel i USA, overtagelse af bilaterale udviklingsprojekter og fremskyndet tilbagebetaling af efterkrigsgæld. Værdien af de tilbudte ydelser anslås til 4.12 milliarder DM. – 8. Præsident Kennedy betegner de tyske forslag som utilstrækkelige og foreslår forhandlinger på højere plan. – 9. Finansminister Dillon udtaler, at det ikke drejer sig om at hjælpe USA; éngangsydelser løser ikke problemet, men der må tilstræbes en løsning på længere sigt.

Udenrigsmniister Chen Yi udtaler, at den kinesiske folkerepublik er rede til at anerkende Souvanna Phoumas regering og yde den støtte, hvis den anmoder derom. – 19. Kong Savang Vatthana meddeler, at Laos herefter vil føre en streng neutralitetspolitik, ikke slutte militære alliancer, modtage fremmede tropper eller tolerere udenlandske militære baser. Han opfordrer derfor alle lande til at respektere Laos' uafhængighed og neutralitet og give afkald på enhver form for intervention. Han op-

fordrer Burma, Cambodia og Malaya til at sende en kommission, der skal overbevise sig om, at Laos ikke truer nogen, og angive enhver indblanding i Laos' indre anliggender. (Forslaget afvises af Cambodia 23/2 og af Burma 25/2). – 23. Souvanna Phouma forhandler i Phonsavan og Xieng Khouang med Kaptajn Kong Lae og Pathet Laos fører, prins Souphanouvong. – 27. I en fælleserklæring går Souvanna Phouma og Souphanouvong ind for Cambodias forslag om en international konference.

»Santa Maria« (se 23/1) landsætter passagererne i Recife. – 3. Kaptajn Galvão overgiver skibet til de brasilianske myndigheder og går i land efter at have modtaget tilbud om asyl for sig og sine mænd. Dagen efter overgives »Santa Maria« til ejerne.

3. – Det italienske deputeretkammer godkender med 211 stemmer mod 100 regeringens Sydtyrolpolitik. Udenrigsminister Segni erklærer, at regeringen ikke er sindet at give provinsen Bozen fuld autonomi, men udtrykker håbet om, at der endnu kan opnås enighed med Østrig. – 9. Den østrigske udenrigsminister Bruno Kreisky oplyser, at den italienske regering har erklæret sig rede til at fortsætte forhandlingerne om Sydtyrolspørgsmålet. Han udtaler, at spørgsmålet kun kan løses tilfredsstillende ved at give Sydtyrol selvbestemmelsesret, men at Østrig vil nøjes med autonomi for Sydtyrol som forudsat i Parisoverenskomsten af 5/12 1945.

4. – Mapai's centralkomité vedtager, at Lavon (se 31/1) skal fjernes fra posten som generalsekretær i Histadruth (de samvirkende fagforbund). – 9. Histadruth's forretningsudvalg, hvor Mapai er i flertal, beslutter at modtage Lavon's afskedsbegæring. – 15. Præsident Ben-Zvi opfordrer Ben-Gurion til at danne ny regering. – 28. Ben-Gurion meddeler, at han ikke er i stand til at danne en ny regering, og at der vil blive fremsat forslag om opløsning af Knesset og afholdelse af valg.

10.–11. – Stats- og regeringschefer samt udenrigsministre fra de seks drøfter på en konference i Paris mulighederne for et snævrere politisk samarbejde og løsning af problemerne, der opstår ved eksistensen af de to økonomiske grupperinger i Europa. – 14.–16. EFTAs ministerråd beslutter på et møde i Genéve at gennemføre den næste indbyrdes toldnedsættelse allerede fra 1/7, 6 måneder tidligere end oprindelig planlagt, og at undersøge mulighederne for en yderligere fremskyndelse af toldafviklingen inden for EFTA. Der er opnået enighed om formen for Finlands associering med EFTA, og rådet udtrykker sin tilfredshed med kontakterne mellem Storbritannien og de seks med det formål at skabe grundlag for forhandlinger mellem alle de berørte lande.

11.–12. – I formynderskabsområdet Britisk Kamerun afholdes folkeafstemning i henh. til FN-beslutning af 13/3 1959. I Nord K. stemmer 147.000 for forening med Nigeria (uafh. 1/10 1960) og 97.000 for tilslutning til den kamerunske republik (tidligere fransk formynderskabsområde, uafh. 1/1 1960) I Syd K. er de tilsvarende stemmetal 97.000 og 233.000. Nord K. vil indgå i Nigeria som en del af nordregionen, og Syd K. vil danne føderation med den kamerunske republik.

12. – I Gabon genvælges Leon M'Ba som præsident. Ved det samtidig afholdte valg til nationalforsamlingen får hans parti, den nationale union, over 95 pct. af stemmerne. – 18. Nationalforsamlingen vedtager en ny forfatning med et stærkt præsidentstyre.

13. – Det belgiske senat vedtager spareplanen (se 6/1) med 97 stemmer mod 63. – 17. Det liberale partis ministre i koalitionsregeringen Eyskens tilbyder at demissionere på grund af uenighed med regeringens kristelige-sociale flertal om gennem-

forelsen af spareplanen og om en valgreform. – 20. Kong Baudouin nægter at modtage de liberale ministres demissionsbegæring, men opløser parlamentet og provinsrådene.

14. – Sydafrika indfører decimalsystemet i møntvæsenet. Den nye møntenhed, der svarer til 10 sh, benævnes Rand (forkortet R.) og inddeles i 100 cents.

16. – Den østrigske forbundskansler Julius Raab meddeler, at han vil nedlægge sit embede 11/4. Det østrigske folkepartis ledelse beslutter enstemmigt at foreslå partiets formand, Alphons Gorbach, som hans efterfølger.

17. – Konference i London, åbnet 30/1, om Nordrhodesias forfatning slutter uden resultat. – 21. offentliggør den britiske regering en hvidbog med forslag til Nordrhodesias forfatning. – 27. Premierministeren i Føderationen Rhodesia og Nyasaland, Sir Roy Welensky, afviser i en tale i parlamentet den britiske regerings forslag, men hilser med glæde resultaterne af konferencen om Sydrhodesia (30/1–7/2 i Salisbury).

17. – Den algierske oprørsregering (GPRA) erklærer, at kun direkte forhandlinger mellem den franske regering og GPRA kan føre til en løsning af Algierspørgsmålet. – 26. GPRA erklærer, at det algierske Sahara udgør en integrerende del af Algier, og vender sig mod franske forsøg på at skille den algierske befolkning i Sahara fra befolkningen i det øvrige Algier.

18. – I den norske regering afløser socialminister dr. Gudmund Harlem Nils Handal som forsvarsminister, og formanden for Norsk Tekstilarbejderforbund Olav Bruvik bliver socialminister.

21. – Shahen åbner det nyvalgte persiske parlament (Majlis), idet han udtaler, at dets første opgave må være at gennemføre en ny valglov, der sikrer retfærdige valg. (Valgene begyndte 10/1. Ifl. en ufuldstændig opgørelse pr. 12/3 havde det nationale parti (Mellyoun) under Manouchehr Eghbal opnået 70 af i alt 200 mandater, folkepartiet (Mardom) under Yahyi Adl 65, og der var valgt 33 uafhængige, medens valget i 30 kredse var udsat af tekniske grunde. Studenterdemonstrationer mod påståede uregelmæssigheder ved valgene fører til lukning af universitetet i Teheran).

26. – Kong Muhammed V af Marokko afgår ved døden. Kronprins Moulay Hassan udråbes som konge under navnet Hassan II.

28. – NATO-rådet enes om en ny fordelingsnøgle for infrastrukturudgifterne. De vigtigste ændringer består i en nedsættelse af USAs og en forhøjelse af Vesttysklands bidrag (se også 2/2).

Marts 1961

1. – Den hollandske regering forelægger parlamentet en plan, hvorefter Hollandsk Ny Guinea skal opnå uafhængighed i løbet af de kommende 10 år.

Fra et møde i Rabat mellem kong Hassan II, Marokko, præsident Bourguiba, Tunis, og chefen for den algierske oprørsregering (GPRA) Ferhat Abbas udsendes et kommuniqué, der konstaterer fuldstændig enighed om midlerne til virkeliggørelse af Algiers uafhængighed, og hvori deltagerne understreger, at de er besluttet på at gennemføre en sammenslutning af de tre lande i et Stor-Maghreb.

Ved valgene i Kenya af 53 medlemmer til det nye lovgivende råd har den afrikan-

ske nationale union (KANU) fået 16 mandater, den afrikanske demokratiske union (KADU) 10, det nye Kenya parti (Michael Blundell's parti), 4, koalitionen (dannet marts 1960 af Sir Ferdinand Cavendish-Bentinck), hvis kandidater støttes af det forenede parti, 3, Kenya indiske kongresparti, 3, frihedspartiet 1, uafhængige 16.– 16. vælges 12 »nationale« medlemmer af det lovgivende råd, nemlig 4 afrikanere, 4 europæere og 4 asiater. Af afrikanerne tilhører 3 KADU og 1 KANU, og alle 4 europæere er tilhængere af det nye Kenya parti. De afrikanske partier ønsker ikke at danne regering, før Jomo Kenyatta er løsladt, medens guvernøren Sir Patrick Renison nægter at løslade ham, før der er dannet en ny regering, »der arbejder godt«.

2. – Ministerpræsident Joseph Ileo kræver, at FN-tropperne skal rømme lufthavnen i Leopoldville og en militærlejr, da der ellers er fare for sammenstød med congolesiske tropper. FNs repræsentant Dayal giver ordre til, at FN-tropperne skal sætte sig til modværge, hvis der gøres forsøg på at afvæbne dem. – 3. Indien, Liberia og Tunis meddeler, at de er villige til at forøge deres troppekontingenter til FN-styrken. – 4. Den belgiske delegerede ved FN erklærer, at Belgien har taget skridt til at trække de belgiske officerer, der endnu befinder sig i Congo, ud af landet, men med hensyn til de belgiske civilpersoner i Congo kan man kun opfordre dem til at forlade landet. – 4.–5. kommer det i byerne Banana og Matadi til kamp mellem FN-tropper og congolesiske tropper, hvorefter FN-tropperne trækker sig tilbage. Det drejer sig især om sudanesiske tropper, og 6/3 beslutter den sudanesiske regering at trække sit FN-kontingent ud af Congo. – 7. Præsident Kasavubu advarer i en skrivelse til Hammarskjöld mod følgerne af en overilet reorganisation af den congolesiske hær og kræver, at kommandoen stadig skal være underlagt den congolesiske regering. Reorganiseringen må ikke indskrænke sig til udvisning af de belgiske rådgivere og må også udstrækkes til Antoine Gizengas styrker, og den må ske i samarbejde med den congolesiske regering. – 8. Gizenga proklamerer sig som Congos regeringschef, idet han anerkender Kasavubu som statsoverhoved. – 8.–12. afholdes i Tananarive (Madagascar) efter indbydelse af præsident Tshombe i Katanga en konference af congolesiske politikere. Gizenga er ikke mødt. Det besluttes, at Congo skal være et statsforbund med Kasavubu som præsident. – 29. Oberst Mobutu meddeler, at en af hans officerer har haft et møde med officerer fra general Lundulas (Stanleyvilleregeringens) hær ved grænsen til Orientale-provinsen. Han udtaler, at ankomsten af nye indiske kontingenter til FN-styrken er en direkte aggressions- og krigstrussel, og oplyser, at man på en konference mellem Léopoldvilleregeringens, Katangas og Sydkasais militære ledere er blevet enig om fælles aktion over for oprørsforsøg og specielt mod FN-forsøg på at afvæbne den congolesiske hær, der vil blive reorganiseret, men af congoleserne selv.

Premierministeren i Føderationen Rhodesia-Nyasaland, Sir Roy Welensky, truer i en tale i parlamentet med at træde tilbage og søge nyt mandat hos vælgerne, hvis den britiske regering fastholder sit forslag til forfatning for Nordrhodesia (se 17/2). Efter forhandlinger med premierminister Macmillan under Commonwealthkonferencen erklærer han sig imidlertid rede til at acceptere forslaget som grundlag for fortsatte forhandlinger i Nordrhodesias hovedstad, Lusaka.

I »barrikadeprocessen« mod deltagerne i opstanden i Algier i januar 1960 idømmes de to hovedmænd, Joseph Ortiz og Pierre Lagaillarde, der begge opholder sig uden for Frankrig, henholdsvis dødsstraf og 10 års fængsel.

5. – D-marken opskrives med 4.75 pct. Økonomiminister Ludwig Erhard motiverer beslutningen med nødvendigheden af at dæmpe konjunkturen og udligne betalingsbalancerne. – 6. Holland følger Vesttysk-

land og opskriver den hollandske gylden med 4.75 pct.

Kong Hassan II meddeler, at Frankrig er gået med til at fremskynde evakueringen af de franske flyvebaser i Marokko. Evakueringen skal herefter være tilendebragt 1/10 1961 i stedet for ved udgangen af 1963.

Ved parlamentsvalgene i Chile bevarer radikale, liberale og konservative, der støtter præsident Alessandris regering, flertallet, men oppositionspartierne, kristelige demokrater, kommunister, socialister og nationaldemokrater, har betydelig fremgang, især kommunister og socialister.

8.–17. – På den årlige konference af premierministrene i Commonwealth (for Ghana, Pakistan og Cypern møder dog præsidenterne) optages Cypern og Sierra Leone som medlemmer. Premierminister Verwoerd fremsætter 13/3 anmodning om, at Sydafrika må vedblive at være medlem, når det 31/5 bliver republik, men trækker 15/3 anmodningen tilbage på grund af nogle af de øvrige medlemmers holdning til Sydafrika i anledning af dets racepolitik. – 16. Verwoerd udtaler, at Sydafrika vil forblive i sterlingområdet.

9.–10. – Forsvarsministeren i Boun Oums regering, general Phoumi Nosavan, forhandler i Phnom Penh (Cambodia) med Souvanna Phouma. Parterne er enige om, at en streng neutralitetspolitik er grundlaget for fredens genoprettelse og Laos' sikkerhed, og fordømmer udenlandsk indblanding. Det hedder endvidere i det udsendte kommuniqué, at general Nosavan betragter Souvanna Phouma som den eneste laotiske statsmand, der ved forhandlinger med Pathet Lao kan tilvejebringe national enighed. – 14. I en radioudsendelse fra Hanoi fordømmer Pathet Lao ethvert kompromis med Boun Oums regering. Nye forhandlinger i Cambodia mellem repræsentanter for Boun Oums regering og Souvanna Phouma fører ikke til noget resultat. – 23. På baggrund af Pathet Lao-styrkernes forøgede aktivitet ved hjælp af våbenleverancer fra Sovjetunionen udtaler præsident Kennedy, at USA er fast besluttet på at modsætte sig alle forsøg på at berøve Laos dets uafhængighed, og at det kan tænkes, at USA i forståelse med sine allierede i SEATO vil gribe mere aktivt ind i Laos. – 26. På et møde i Key West er præsident Kennedy og premierminister Macmillan enige om, at det ikke kan tillades, at situationen i Laos fortsat forværres. De udtaler håbet om, at Sovjetunionen vil svare positivt og konstruktivt på Storbritanniens forslag (våbenhvile, indkaldelse af kontrolkommissionen og derefter international konference). – 29. SEATOs ministermøde i Bangkok slutter med vedtagelsen af en resolution, hvori det hedder, at medlemmerne er rede til at tage enhver forholdsregel, de måtte skønne nødvendig i den givne situation, hvis det britiske initiativ ikke fører til noget, og der fortsat gøres forsøg på med militære midler at vinde kontrol over Laos.

10. – Altinget godkender med 33 stemmer (selvstændighedspartiet og socialdemokratiet) mod 27 (fremskridtspartiet og folkeallianceen) aftalen med Storbritannien, hvorefter Storbritannien anerkender 12 miles fiskerigrænsen, dog således, at de britiske fiskere i 3 år får ret til at fiske mellem 6 og 12 miles grænsen i afmærkede områder og på bestemte tider. Begge lande forpligter sig til at respektere den mellemfolkelige domstols afgørelser i tilfælde af uenighed ved yderligere udvidelse af fiskerigrænsen.

Den indonesiske regering har taget sin tilladelse til, at den britiske ambassadør i Jakarta varetager de hollandske interesser i Indonesien, tilbage, ligesom Den forenede arabiske Republik har meddelt, at den ikke længere repræsenterer Indonesien i Holland. Hermed er enhver, også indirekte forbindelse mellem Holland og Indonesien afbrudt (se 17/8 1960).

12. – I Persien danner ministerpræsident Jafar Sharif Emami ny regering med ambassadøren i London, Hussein Ghods Na-

khai, som udenrigsminister og general Ali Naghdi som krigsminister. Emami udtaler, at striden med Irak vil blive bilagt ved forhandling, og at han håber, at et besøg, som han om kort tid vil aflægge i Moskva, vil fjerne misforståelserne mellem Persien og Sovjetunionen.

15. – Den franske regering meddeler, at der i de sidste uger er ført forhandlinger med repræsentanter for den algierske oprørsregering, og udtaler ønsket om forhandlinger med en officiel delegation om betingelserne for virkeliggørelsen af selvbestemmelsesretten i Algier og om de dermed sammenhængende spørgsmål. – 17. Tilbuddet om officielle forhandlinger accepteres af GPRA.

Et forslag til resolution hvorefter et udvalg skal undersøge forholdene i Angola, får i sikkerhedsrådet 5 stemmer (USA, USSR, Ceylon, Liberia, FAR), medens 6 (Storbritannien, Frankrig, Tyrkiet, Formosa-kina, Ecuador og Chile) undlader at stemme. Da forslaget ikke har opnået 7 stemmer, er det bortfaldet.

20. – De italienske socialister (PSI) godkender på partikongressen i Milano Pietro Nennis politik, der går ud på fuld uafhængighed af kommunisterne og tilnærmelse til de kristelige demokrater. Ved valget af centralkomité besætter Nennis tilhængere 45 (–2) af centralkomiteens 81 pladser, medens den prokommunistiske gruppe under Vecchietti får 29 (+ 2) og Bassos gruppe, der indtager et mellemstandpunkt, 6(–1).

21. – Tremagtsforhandlingerne i Genéve om en aftale om standsning af forsøg med kernevåben, der har været afbrudt siden begyndelsen af dec. 1960, genoptages. Vestmagterne fremlægger forslag, der indeholder betydelige indrømmelser til Sovjetunionens standpunkter.

23. – I Moskva afskaffes telefon- og telegramcensuren for udenlandske korrespondenter.

26. – Efter valgene i Belgien er partistillingen i deputeretkammeret: liberale 20 (1958 : 21), kristelig-sociale 96 (104), socialister 84 (84), Volksunie, et konservativt flamsk-nationalistisk parti, 5 (1), kommunister 5 (2) og uafhængige (konservative) 2 (0). Til senatet vælges samtidig 11 (12) liberale, 47 (53) kristelig-sociale, 45 (40) socialister, 2 (0) medlemmer af Volksunie og 1 (1) kommunist. (Senatet består af i alt 175 medlemmer, hvoraf 106 vælges ved direkte valg, 46 af provinsrådene og 23 af senatet selv.) – 27. Gaston Eyskens indgiver regeringens afskedsbegæring.

27. – I Helsingfors underskrives en aftale, hvorefter de 7 EFTA-lande og Finland danner et frihandelsområde, EFTA-Finland Association eller EFA.

27.–30. – På den tredie »topkonference« af tidligere franske stater i Afrika, som finder sted i Yaounde (se 15.–19/12 1960), godkendes et forslag om oprettelse af en organisation for økonomisk samarbejde. Konferencen bifalder beslutningerne på Tananarive-konferencen (se 2/3), hilser med glæde de forestående forhandlinger om Algier (se 15/3) og beslutter, at militære eksperter 30/6 skal mødes i Tananarive for at udarbejde planer for en fælles forsvarsorganisation. Den næste konference af statsoverhoveder fra de 12 lande skal afholdes 4.–10. juli i Tananarive.

30. – Kolonimister Macleod meddeler, at Tanganyika vil få selvstyre 1/5 og uafhængighed inden for Commonwealth 28/12.

DANMARK

Januar 1961

1. – Statsminister Kampmann udtaler i et interview i Aarhuus Stiftstidende, at de radikale ministre har accepteret skat ved kilden, og tilføjer, at den radikale gruppe gør det vel, når den får forslaget at se.

3. – Arbejdsgiverforeningens og LO's forhandlingsudvalg forhandler under forligsmandens ledelse (se 2012 1960).

Fællesudvalget for statstjenestemænd og lærere anmoder finansministeren om, at der snarest muligt optages forhandlinger om overenskomsttillæg med tilbagevirkende kraft fra et tidligere tidspunkt end det i lønningsloven fastsatte (1/10).

11. – Statsminister Kampmann udtaler, at der ikke skal ventes nogen egentlig lempelse af finanspolitikken på nuværende tidspunkt, og understreger, at de nye overenskomster på arbejdsmarkedet vil blive afgørende for den økonomiske politik.

Folketingsmand Baunsgaard (r. v.) går ind for, at spørgsmålet om indførelse af skat ved kilden bliver behandlet i et udvalg, hvori erhvervene er repræsenteret, forinden lovforslag fremsættes.

12. – Indenrigsminister Hans R. Knudsen fremsætter forslag om den amtskommunale beskatning, forslag om beskatning til kommunerne af faste ejendomme og forslag om statens overtagelse af visse kommunale udgifter. Disse lovforslag udgør sammen med forslag om ændringer i lovene om afgift af forlystelser og af spiritus, vin og øl samt i invalide-, folke- og enkepensionslovgivningen regeringens amtsskattereform.

Iver Poulsen fremsætter for de uafhængige forslag om ændringer i folketingsvalgloven (ophævelse af spærreglerne og forbud mod at politiske partier modtager støtte fra faglige organisationer).

13. – Den britiske luftfartsminister Peter Thorneycroft har under et besøg i København drøftet Danmarks deltagelse i et intereuropæisk raket- og drabantprogram med medlemmer af den danske regering.

Indenrigsminister Hans R. Knudsen fremsætter forslag om nedsættelse af valgretsalderen fra 23 til 21 år og om en række andre ændringer i lov om valg til folketinget og i den kommunale valglov, herunder navnlig om adgang for hospitalsindlagte til at stemme. Der stilles ikke forslag om ændring af spærreglerne, men dette spørgsmål henvises til fordomsfri drøftelse i udvalget.

Erhvervenes skatteudvalg anmoder finansministeren om at lade et udvalg foretage en grundig undersøgelse af kildeskattens problemer, forinden lovforslag fremsættes.

14. – Mellem det østtyske udenrigshandelskammer og de danske hovederhvervsorganisationer er der indgået en aftale om vareudveksling på 116 mill. kr. hver vej i 1961.

18. – Finansminister Philip svarer i folketinget på et spørgsmål af Poul Møller (k. f.), at erhvervslivets organisationer vil blive indbudt til en række møder og få materiale vedrørende indførelse af kildeskat og udkast til lovforslag herom forelagt, men afviser forslag om nedsættelse af et udvalg (se 13/1).

19. – Arbejdsgiverforeningen og LO anmoder forligsinstitutionen om at træde i funktion fra og med 21/1 (se 3/1).

20. – Finansminister Philip udtaler, at det ikke er ønskeligt, at staten på længere sigt skal foretage så stor en del af opsparingen som i øjeblikket, og at den private opsparing kan fremmes ved at mindske indkomstskatterne og øge forbrugsafgifterne. Personlig ønsker han lavere formueskat og højere arveafgift.

24. – Iver Poulsen fremsætter for de uafhængige forslag til beslutning om nedsættelse af et sagkyndigt, upolitisk udvalg til undersøgelse af forskellige forhold under den tyske besættelse, herunder forholdet mellem »den lille generalstab« og modstandsbevægelsen og mellem politikerne og disse to grupper. Desuden ønskes mulighederne for en sagkyndig, upolitisk gennemgang og vurdering af den parlamentariske kommissions arbejde undersøgt.

På foranledning af en forespørgsel fra socialistisk folkeparti om, hvad regeringen agter at gøre for at skaffe klarhed over visse fuldbyrdede og påtænkte likvideringer af modstandsfolk i besættelsesårene, udtaler forsvarsministeren, at det nu kan fastslås, at der ikke har eksisteret planer om at likvidere nuværende generalmajor Højlund Christensen.

25.– Finansminister Philip udtaler, at LO og VK gør hver sit til at bringe ekspansionen frem til det punkt, hvor valutastrømmen vender.

Fællesudvalget for Landbrugets arbejdsøkonomiske Spørgsmål (»kompensationsudvalget«) meddeler, at det har gennemgået en række områder, hvor landbruget vil kræve kompensation for løn- og omkostningsstigninger. (Formanden for landbrugets arbejdsgiverforening, godsejer A. U. Juhl, har tidligere opgjort arbejdernes krav ved de forestående overenskomstforhandlinger til 182 millioner kr.).

26. – Efter et møde i 12 mands udvalget om Landbrugets Afsætningsråds fremtidige stilling (se 15/6 1960) udtaler afsætningsrådets formand, folketingsmand Niels Eriksen, at man er nået ret langt i retning af enighed om en plan, hvorefter husmandsforeningerne bliver repræsenteret i Landbrugsrådet, og afsætningsrådet lægges ind under dette.

31. – De uafhængiges forslag om nedsættelse af et udvalg vedrørende visse forhold under den tyske besættelse får ved 1. behandling tilslutning fra s. f., men afvises af de øvrige partier, der erklærer, at besættelsestiden må overlades til historikerne.

Folketingets ombudsmand kritiserer socialministeriets og arbejdsnævnets behandling af andragendet om godkendelse af en særlig arbejdsløshedskasse for handelsrejsende og henstiller til socialministeriet, at det på ny forelægger andragendet for nævnet, og til nævnet, at det tager stilling til, om andragendet bør afslås.

I forligsinstitutionen indledes forhandlinger om de generelle overenskomstkrav.

Februar 1961

1. – Regeringen har – som svar på en henvendelse fra 297 videnskabsmænd – besluttet at nedsætte et 5 mands udvalg til at undersøge atomfaren og oplyse befolkningen herom.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændringer i lov om folketingets ombudsmand, hvorefter ombudsmandens virksomhed også skal omfatte en del af den kommunale forvaltning.

2. – Shell har besluttet at opføre et olieraffinaderi ved Fredericia.

3. – Det meddeles, at Caltex Oil undersøger mulighederne for anlæg af et raffinaderi mellem Kolding og Fredericia.

11. – Udkast til et nyt principprogram for socialdemokratiet til afløsning af programmet af 1913 offentliggøres. Udkastet er udarbejdet af et udvalg under statsministerens ledelse og vil efter at være blevet drøftet i partiforeningerne blive forelagt partikongressen, der åbner 11/6.

14. – Statsminister Kampmann har under et besøg i USA en samtale med præsident Kennedy.

Grosserer-Societetets Komite protesterer imod, at en fremskyndelse af toldaftrapningen inden for EFTA kædes sammen med en forlængelse af fristerne for afskaffelsen af importrestriktionerne for visse varer.

15. – Forsvarsminister Poul Hansen udtaler som svar på et spørgsmål fra Aksel Larsen (s. f.), at regeringen endnu ikke har taget stilling til NATO's forslag om fælles dansk-tysk kommando, og at ingen danske styrker vil blive underkastet tysk kommando i fredstid.

Landbrugets organisationer indbringer spørgsmålet om hjemmemarkedsprisen for smør, der af monopoltilsynet er fastsat til 7 kr. pr. kg, medens landbruget kræver 7,50 kr., for ankenævnet.

16. – Efter at EFTA's ministerråd har besluttet at gennemføre den næste toldnedsættelse på 10 pct. allerede 1/7, 6 måneder tidligere end oprindeligt planlagt, og at forberede en almindelig afkortning af tidstabellen for afviklingen af told og restriktioner, udtaler udenrigsminister Krag, at han har præciseret, at dansk tilslutning hertil kun kan forventes, hvis der virkelig opnås en forøgelse af handelen med landbrugsvarer og fisk.

17. – Ved en forhandling mellem den danske og den svenske finansminister besluttes det at nedsætte et dansk-svensk ekspertudvalg til at overveje afskaffelsen af salget af afgiftsfri spiritus og cigaretter på skibsruterne mellem Sjælland og Skåne.

Folketinget vedtager ved 3. behandling amtsskattereformen (se 12/1), idet dog forslaget om statens overtagelse af kommunernes andel i forlystelsesafgiften er taget tilbage. For selve skatteforslagene stemmer kun s. og r. v., 11 (uafh., 1 v. og 5 k. f.) stemmer imod, medens v. og k. f. i øvrigt samt s. f. og grønlandsminister Gam undlader at stemme. Under behandlingen er den foreslåede undergrænse for den sognekommunale grundskyld ændret fra 12 til 10 pro mille og overgrænsen fra 35 til 40 pro mille, og sognekommunerne får adgang til at lægge indtil 10 pro mille ekstraordinær grundskyld på landbrugsejendomme, der ejes eller forpagtes af personer, der bor i anden kommune og ikke betaler indkomstskat til den kommune, hvor ejendommen er beliggende.

19. – Nordisk Råds 9. session åbnes i København af den hidtidige præsident Gisli Jónsson. Til ny præsident vælges Erik Eriksen, Danmark. Under generaldebatten, der fortsættes den følgende dag, giver udenrigsminister Krag udtryk for skepsis m. h. t. udsigterne for en snarlig sammenslutning af EFTA og fællesmarkedet. En række talere er inde på spørgsmålet om en dansk-norsk landbrugsaftale (se 13/12 1960). Statsminister Gerhardsen udtaler, at Norge stadig er villig til forhandling, men fremhæver, at opretholdelsen af de danske importrestriktioner i det omfang, tilfældet er, er en hindring for et positivt resultat. Bortset fra handelspolitiske spørgsmål indtager hjælp til udviklingslandene og Norden som uddannelsesmæssig og forskningsmæssig enhed en fremtrædende plads i debatten. Udenrigsminister Krag forelægger den danske regerings plan vedrørende hjælp til udviklingslandene.

20. – I en regeringserklæring i det udenrigspolitiske nævn udtaler udenrigsminister Krag, at det efter dansk opfattelse er en

betingelse for, at FN's aktion i Congo kan lykkes, at alle medlemslande afstår fra enhver ensidig indgriben i Congo, og at al bistand til Congo ydes gennem FN, samt at der gives FN og dermed FN-styrkerne de nødvendige beføjelser. Regeringen beklager de uberettigede angreb på FN og generalsekretær Hammarskjöld, og har gennem sin ambassadør ved FN forsikret generalsekretæren om sin fortsatte ubetingede tillid til ham.

21. – Nordisk Råd forkaster med 56 stemmer mod 6 (de finske kommunister og Aksel Larsen, s. f.) forslag til rekommandation vedr. en atomvåbenfri zone i Norden; 5 undlader at stemme. Et forslag af Aksel Larsen om sagens udsættelse til næste session opnår kun hans egen stemme. Derefter vedtages udvalgsindstillingen gående ud på, at rådet uden realbehandling beslutter intet at foretage sig i sagen.

22. – Danmark, Norge og Sverige har i enslydende noter protesteret mod de amerikanske luftfartmyndigheders forsøg på at begrænse SAS's andel af passagertrafikken mellem USA og Europa.

24. – Nordisk Råds 9. session slutter, efter at der er vedtaget i alt 14 rekommandationer til regeringerne, bl. a. om indstiftelse af en nordisk litteraturpris, nedsættelse af et nordisk ministerudvalg til samordning af hjælpen til udviklingslandene, oprettelse af et permanent kontaktorgan for landbrugsspørgsmål, gennemførelse af ekspertudvalgets forslag om et nordisk folkeakademi og samarbejde om den højere undervisning og forskning.

26. – Forligsmanden beslutter at kræve strejkerne, der er varslet til iværksættelse mellem 2. og 9. marts, udsat i 2 uger.

27. – Efter forhandlinger mellem handelsministeriet og A/S De danske Sukkerfabrikker er der opnået enighed om en ny 10-årig koncession gældende til 30/4 1971.

28. – 12 mands udvalget (se 26/1) konstaterer, at der ikke har kunnet opnås enighed om husmandsforeningernes indtræden i Landbrugsrådet, men Landbrugets Afsætningsråds opgaver vil blive henlagt til et fællesudvalg i Landbrugsrådet, i hvilket udvalg husmandsforeningerne såvel som landboforeningerne og produktionsforeningerne vil blive repræsenteret.

Marts 1961

1. – Finansminister Philip fremsætter forslag til ligningslov, hvor sondringen mellem midlertidige og »permanente« bestemmelser er afskaffet, således at det herefter ikke skulle være nødvendigt hvert år at revidere loven, der skal gælde fra og med 1962–63. Finansministeren fremsætter endvidere forslag til udskrivningslov for 1961–62 med ændringer, som sammen med amtsskattereformen (se 17/2) betyder et minus for statskassen på ca. 400 mill. kr. Da en skattelettelse af denne størrelsesorden ikke anses for økonomisk forsvarlig i øjeblikket, foreslås tobaksafgifterne samtidig forhøjet med ca. 100 mill. kr. De foreslåede ændringer i udskrivningsloven omfatter bl. a. lempelse af skatteskalaerne, bl. a. forhøjes grænsen for proportionalitetsbeskatningen (24 pct.) for forsørgere fra 12.000 til 18.000 (skalaindkomst) og for ikke-forsørgere fra 8.000 til 14.000 kr. Til gengæld foreslås merindkomstfradraget, der hidtil har været 30 pct. af merindtægten, som hovedregel nedsat til 20 pct. Formueskatten lempes for formuer under 200.000 kr., og formuer under 90.000 (hidtil 60.000) kr. bliver helt fritaget for formueskat. I forbindelse med børnefradragets bortfald indføres børnetilskud for alle uden hensyn til indtægt og formue.

8. – En dansk-polsk handelsaftale for 1961 underskrives i Warszawa. Der regnes med en samhandel på ca. 300 mill. kr., en stigning på 25 pct. Polen skal bl. a. levere Danmark 1,6 mill. tons kul.

10. – Økonomiminister Bertel Dahlgaard giver folketinget en redegørelse i forbindelse med offentliggørelsen af den økonomiske årsoversigt.

Folketinget færdigbehandler forslag til lov vedrørende personlig skat til kommunen, der vedtages enstemmigt, og forslag om forhøjelse af tobaksafgifter, der vedtages med 120 stemmer (s., r. v., v., k. f. og 1 uafh.) mod 11 (s. f. og de uafh.).

14. – Boligminister Carl P. Jensen fremsætter forslag om ændringer i lov om boligbyggeri med vidtgående bemyndigelser til at regulere byggeriets samlede omfang og fordelingen mellem privat byggeri og socialt byggeri. Efter forslaget kan der i det enkelte finansår ydes statsgaranti til 10.000 lejligheder i socialt byggeri, 8.000 lejligheder i privat udlejningsbyggeri og 2000 parcelhuse. Driftstilskuddene skal være af samme størrelse i privat og socialt byggeri.

15. – På et møde i København stiftes et dansk-tysk oplysningsudvalg, hvis formål er at formidle forbindelser mellem politiske og kulturelle kredse i Danmark og Vesttyskland.

De skandinaviske forsvarsministre har på et møde i København drøftet problemer af fælles interesse i forbindelse med de tre landes afgivelse af kontingenter til FN's styrker i Gaza og Congo samt spørgsmålet om opstilling af FN-beredsskabsstyrker.

I nationalbankens beretning hedder det bl. a. at selv den mest hensigtsmæssige finans- og pengepolitik ikke alene kan sikre den samfundsøkonomiske balance; indkomstkrav som føres frem af stærke organisationer kan true opretholdelsen af den fulde beskæftigelse.

Danske og britiske embedsmænd har i London udvekslet synspunkter m. h. t. det danske landbrugs stilling i forbindelse med de britiske bestræbelser for at komme på talefod med fællesmarkedet.

På det nordiske udenrigsministermøde i Stockholm er der enighed om, at bistanden til udviklingslandene skal videreføres og udbygges, dels inden for FN's rammer, dels gennem specielle nordiske fremstød. M. h. t. FN og Congo er der enighed om, at generalsekretær Hammarskjöld har søgt at gennemføre FN-resolutionerne i den ånd, hvori de er vedtaget. Endvidere har man bl. a. drøftet nedrustningsspørgsmålet, Danmarks, Norges og Sveriges deltagelse i det europæiske rumprojekt Blue Streak og en udvidelse af det nordiske samarbejde i udenrigstjenesten.

16. – Arbejdsgiverforeningen meddeler forligsmanden, at man vil anbefale et mæglingsforslag med lønforbedringer på ca. 210 mll. kr. LO's forretningsudvalg accepterer ligeledes det skitserede mæglingsforslag; men formanden for Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund Alfred Petersen og et flertal i forbundets ledelse går imod det.

17. – Udenrigsminister Krag fremsætter forslag om ratifikation af overenskomsten af 14/12 1960 om Organisationen for økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD).

Forligsmanden beslutter at fremsætte mæglingsforslag.

19. – Havnearbejdere i København nedlægger arbejdet og demonstrerer mod LO's holdning over for arbejdsmandsforbundets krav om en mindsteløn på 250 kr. om ugen.

19. – Statsminister Kampmann udtaler på LO's informationsmøde i Odense at regeringen fortsat tager afstand fra tanken om at gribe ind i en eventuel arbejdskonflikt.

21. – Mæglingsforslag for 7 af de 8 grupper, hvori overenskomstområdet er delt

(den 8. gruppe er handels- og kontorfagene, hvor forhandlingerne endnu ikke er afsluttet), offentliggøres. Svar skal afgives 8/4 og forligsmanden bestemmer, at varslede arbejdsstandsninger i tilfælde af mæglingsforslagets forkastelse tidligst kan iværksættes trediedagen derefter.

22. – Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbunds gruppererepræsentantskab beslutter med 115 stemmer mod 81 at anbefale medlemmerne at stemme nej til mæglingsforslaget. I forretningsudvalget er stillingen 9 for og 3 imod forslaget, i hovedbestyrelsen 29 for og 14 imod. Sømændenes, søfyrbødernes og tømrernes forbund anbefaler ligeledes at forkaste mæglingsforslaget.

23. – Udenrigsminister Krag giver folketinget en redegørelse for den seneste udvikling på det udenrigspolitiske område, herunder de europæiske markedsplaner, som er hovedemnet under den følgende langvarige debat. Under sin omtale af afrustningsspørgsmålet erklærer ministeren, at det danske forbehold med hensyn til stationering af atomvåben ikke er ændret, og at der ikke øves noget pres på Danmark for at få det til at opgive forbeholdet. Polarisvåbenet må tværtimod antages at have gjort spørgsmålet mindre aktuelt. Per Federspiel (v.) udkaster den tanke, at forhandlingerne om »den grønne plan« – en fælles vesteuropæisk landbrugspolitik – bør genoptages. På foranledning af færingen Johan Poulsen (v.) giver ministeren tilsagn om forhandlinger med den britiske regering om en revision af fiskeriaftalen vedrørende Færøerne efter at Storbritannien ved aftalen med Island har godkendt en 12 miles fiskerigrænse. Han meddeler, at der er protesteret mod den britiske regerings forhøjelse af subsidierne til svineavlerne, og at den ekstraordinære smøreksport til Storbritannien fra visse lande vil blive forsøgt standset ved forhandlinger i OECD.

Monopolankenævnet stadfæster monopoltilsynets afgørelse af 14/1 vedr. hjemmemarkedsprisen for mælke- og mejeriprodukter, hvorefter smørprisen er fastsat til 7 kr. pr. kg. Ankenævnet ophæver derimod monopoltilsynets forbehold over for bestemmelsen i hjemmemarkedsordningen om, at der til fremme af en hensigtsmæssig markedspleje i givet fald inden for den fastsatte prisramme skal kunne fastsættes forskellige priser for de enkelte mejeriprodukter.

24. – Landbrugsminister Skytte fremsætter for tredie gang forslag om udbygning og ombygning af den kgl. veterinær- og landbohøjskole.

Folketinget vedtager ved 3. behandling finanslovforslaget, der viser et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på 1012 mill. kr. Forslaget vedtages enstemmigt, idet s. f. undlader at stemme p. gr. af de militære bevillinger. Forslaget til udskrivningslov (se 1/3) vedtages med 79 stemmer (s., r. v. og s. f.) mod 3 (uafh.) medens 58 (v. og k. f.) undlader at stemme

Formanden for smede- og maskinarbejderforbundet, folketingsmand Hans Rasmussen, udtaler, at forhandlingsreglerne har spillet fallit og må ændres.

Direktør I. C. Thygesen, De danske Spritfabrikker, vælges til formand for Industrirådet efter direktør Aage L. Rytter, De forenede Bryggerier, der er afgået ved døden.

27. – I forbindelse med Finlands tilslutning til EFTA underskrives i København en dansk-finsk overenskomst om handelen med landbrugsvarer.